

حل مسئله؛ از ظاهر تا ریشه با حضور حجت الاسلام رحمانی

انسان؛ اختیاریا آزادی؟

استاد با اشاره به تفاوت بنیادین انسان‌شناسی غرب و اسلام گفت: «در منظومه غربی، آزادی معیار انسانیت است، اما در نگاه اسلامی، اختیار معیار تمایز انسان از سایر موجودات است. ما در جریان تعلیم نباید طوری عمل کنیم که اختیار متربی مخدوش شود. مداخله‌ی ما باید در جهت مدیریت انتخاب‌ها باشد، نه حذف آن‌ها.»

عدالت؛ پسینی یا پیشینی؟

پرداخت: «در غرب، عدالت امری پسینی است که پس از دستیابی به رفاه برای عده‌ای، در قالب خیریه ظاهر می‌شود. اما در منطق اسلامی، عدالت پیشینی است؛ یعنی ما حتی مجاز به انجام کاری که منجر به ظلم شود، نیستیم. عدالت در نظام ما یک اصل بنیادین است، نه توصیه اخلاقی.»

عاملیت فرد و جامعه؛ وحدت یا تقابل؟

در ادامه، به مسئله عاملیت پرداخته شد: «در مدل‌های رایج آموزشی، فردگرایی محور است؛ در حالی که در ادبیات دینی، عاملیت فرد و جامعه توأمان دیده می‌شود. مدرسه، کارخانه انسان‌سازی است؛ نه فقط در سطح فرد، بلکه در کلیت حیات جمعی آن. هر جزء در

در ابتدای این نشست، با اشاره به روش‌شناسی حل مسئله اظهار داشت: «هر مسئله، پنج لایه دارد: بازیگر، برنامه، ساختار، نظریه و پارادایم، و در نهایت ایده‌نظری. در حالی که بیشترین توجه جامعه معمولاً معطوف به لایه بازیگر است، آنچه واقعاً مسئله را شکل می‌دهد، لایه‌های زیرین به‌ویژه پارادایم و ایده‌نظری هستند.»

اصلاح ریشه‌ای مشکلات گفت: «تنازع ما به سطح پارادایم نرسد، مسئله حل نمی‌شود. غرب در این‌جا توفیق یافته که نظریه و ایده‌ی خود را در میدان عمل نهادینه کرده است.»

عقلانیت؛ بازخوانی از منظر اسلامی

در بخش دوم نشست، به تفاوت ساحت‌های عقلانیت در سنت اسلامی پرداخته شد: «عقل انسانی در نگاه اسلامی دارای چهار مرتبه است: هیولانی، بالملکه، بالفعل، و مستفاد. تمدن امروز بیش از هر چیز به عقل شهودی و مستفاد نیاز دارد، اما آنچه امروز رایج است، انباشت داده‌هاست، نه درک حکمت.»

معلم تراز؛ امام تربیتی

در تبیین ویژگی‌های معلم در نظام تعلیم و تربیت توحیدی، سه خصیصه اساسی معرفی شد:

۱- معنویت

۲- ولایت عرضی (امامت تربیتی)

۳- استغفار

معلم در این نظام، نه تنها انتقال دهنده محتوا، بلکه الگوی قیام و عزم است.

مبنای انگیزش؛ منفعت یا رشد جمعی؟

استاد با نقد نظام انگیزشی منفعت‌محور گفت: «انگیزه در تمدن اسلامی، رشد جامعه است، نه سود شخصی. نقطه مقابل منفعت‌طلبی، تعاون است. جامعه‌ای که در آن همه نسبت به رشد یا افول مسئول‌اند، جامعه‌ای تمدن‌ساز است.»

دفاع مقدس؛ مدرسه‌ای از نوع دیگر

در پایان نشست، دفاع مقدس به عنوان نمونه‌ای موفق از نظام تربیتی مورد توجه قرار گرفت: «در دفاع مقدس رقابت بر سر فدا شدن برای ایران و اسلام بود؛ این یعنی اوج تعلیم و تربیت تمدنی.»

انسان مبارز؛ محصول تربیت توحیدی

وی در جمع‌بندی گفت: «ماهیت علم در نگاه ما، عرصه نبرد حق و باطل است. انسان اگر در میدان مبارزه تربیت نشود، سلطه‌پذیر خواهد شد. ملاک انسانیت عزم است و قله انسانیت‌ها، انسان عازم. پیامبران اولوالعزم الگوی نهایی ما هستند. معلم تراز خود قیام کرده و دیگران را به قیام دعوت می‌کند.»

